

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

KSK-notat nr.: 17/2014 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak: **Småkraft AS**

Fylke/kommune: Rana/Nordland

Ansvarlig: Øystein Grundt Sign.:

Saksbehandler: Martine Berger Sjøvold Sign.:

Dato:

Vår ref.: NVE 200805501

:

Søknad om tillatelse til bygging av Farmannåga kraftverk i Rana kommune i Nordland

Innhold

Sammendrag.....	2
NVEs konklusjon	4
Søknad.....	5
Farmannåga kraftverk, endelig omsøkte hoveddata.....	6
Høring og distriktsbehandling.....	9
NVEs vurdering	14
NVEs konklusjon	19

Sammendrag

NVEs konklusjon

Småkraft AS har søkt om tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Farmannåga kraftverk i Rana kommune i Nordland. Det er planlagt et elvekraftverk uten reguleringsmagasin. I denne søknaden var det planlagt en overføring av Dragelva og kraftstasjon med utløp i sjøen. Denne søknaden har vært på høring. Etter befaring la Småkraft AS frem en planendringssøknad i brev av 11.11.2014 med endringer for inntak som flyttes 15 høydemeter opp, ingen overføring av Dragelva, endret trasé for vannvei og endret stasjonsplassering med utløp ved kote 10 tilsvarende vandringshinder for anadrom fisk. Det er disse planene NVE legger til grunn i omtale og vurdering. Planendringene ble sendt på en begrenset høring til tidligere høringsparter.

Kraftverket vil etter nye planer utnytte et nedbørfelt på 5,2 km² i et ca. 250 m høyt fall mellom kote 260 og kote 10. Planlagt installert effekt er forutsatt å bli 3,075 MW og beregnet årlig middelproduksjon på ca. 7,6 GWh/år. Det er foreslått 30 l/s i minstevannføring om sommeren, mens på vinteren er det ikke planlagt å slippe minstevannføring. Utbyggingskostnaden er beregnet til ca. 36,9 mill. NOK. Dette gir en utbyggingspris på ca. 3,5 kr/kWh. Vannveien er planlagt som nedgravde rør på vestsiden av Farmannåga frem til kraftstasjonen. Adkomsten til kraftverket i forbindelse med byggingen er planlagt via avgrening fra eksisterende vegsystem. Til inntaket må det etableres ny permanent vei langs rørtraseen.

Søknaden for Farmannåga kraftverk ble sendt ut på høring sammen med syv andre småkraftsøknader i Rana kommune. NVE har på grunnlag av at Farmannåga er et avsideliggende prosjekt, valgt å avgjøre konsesjonsspørsmålet for Farmannåga kraftverk før de øvrige gjenstående sakene.

Høringsuttalelser

Nedenfor er høringsuttalelsene oppsummert slik de fremkom til opprinnelig søknad. Fylkesmannen, Sametinget og Tore Juliussen har også sendt inn merknader til planendringen.

Rana kommune skriver i brev av 25.06.2014 at de ikke vil anbefale en utbygging av Farmannåga kraftverk. Hovedbegrunnelsen for dette er de negative konsekvensene tiltaket vil ha på naturverdiene i området, reindrift og landskap.

Nordland fylkeskommune skriver i brev av 16.06.2014 at de vil fraråde NVE å gi tillatelse til Farmannåga kraftverk slik det er omsøkt. Fylkesrådet ser at tiltaket vil få negative konsekvenser for rødlistede arter, bekkekløft og gammel barskog av middels verdi. I tillegg vil tiltaket medføre svært negative konsekvenser for reindriften.

Fylkesmannen i Nordland skriver i brev at 22.05.2014 at Rana kommune utgjør et av de mest vannkraftutbygde områdene av Nordland, noe som har medført betydelig innvirkninger på vassdragsnaturen, friluftsliv og reindrift. Fylkesmannen i Nordland fremmer innsigelse mot Farmannåga kraftverk, særlig med hensyn til reindriftens flyttleier og samlede belastning på reinbeitedistriktet.

Fylkesmannen i Nordland skriver i brev av 16. 01.15 om planendringen at de reviderte utbyggingsplanene synes å være noe mindre konfliktfylt sammenlignet med de opprinnelige planene. Spesielt vil tilbakeføringen av vannet til opprinnelige elveløp før utløp til havet være en fordel for det akvatiske miljøet i den nederste delen av elva. Det er også fordelaktig at den nye omsøkte plassering av inntaket på kote 260 muliggjør at rørgata vil kunne gå klar av bekkekløftlokaliteten og den eldre barskogen. Videre påpeker fylkesmannen at når det gjelder reindriftsinteressene vil tiltaket fortsatt gripe inn i flyttleier og viktige beiteområder for rein, og det mangler fortsatt utredning av tiltakets konsekvenser for reindrift og beskrivelse av avbøtende tiltak. Fylkesmannen har vurdert planendringene i forhold til reindriftsinteressene, og kan ikke se at planendringene gir grunn til å endre standpunkt som fremgår av fylkesmannens høringsuttalelse og innsigelse av 22.05.2014.

Hestmann/Strandtindene reinbeitedistrikt skriver i brev av 28.05.2014 at sumvirkningene av tidligere og planlagte inngrep må kartlegges. I brevet uttrykker de bekymring for betydelige forstyrrelser i anleggstiden, beitetap og redusert trekk, og reinbeitedistriktet ber dermed om en reindriftsutredning.

Naturvernforbundet i Rana og omegn skriver i brev av 27.05.2014 at det må legges vekt på den samlede miljøbelastningen, jamfør naturmangfoldloven § 10. De viser til de åtte søknadene og savner en samlet vurdering da søknadene ser mer isolert på hvert inngrep. Forbundet går imot utbyggingsplanene grunnet liten lønnsomhet og ødeleggelser av lett tilgjengelig landskap.

Forum for natur og friluftsliv Nordland skriver i brev av 30.06.2014 at de er bekymret for at en kraftutbygging med liten prosentvis økning av kraftproduksjonen i kommunen skal gi en stor reduksjon i kvaliteten av naturopplevelser som er lett tilgjengelige for befolkningen. De opplyser også at nye planlagte inngrep må ses i sammenheng med de mange eksisterende inngrep i Rana kommune.

Rana Jeger og Fiskeforening, Laksefiskutvalget skriver i brev av 22.05.2014 at det ligger et klekkeri for sjørret i området der vannforsyningen til anlegget kommer fra Farmannåga. Anlegget er ikke i drift i dag, men planlegges å gjenopptas av Rana Laksefiskeforening. Klekkeriet er avhengig av stabil vannforsyning og akseptabel vannkvalitet, og de er bekymret for at en eventuell utbygging vil forringe dette. De påpeker også at søker foreslår å ikke slippe en minstevannføring om vinteren, og at det er akkurat da klekkeriet vil benytte seg av vannet.

Rana Jeger- og fiskerforening skriver i brev av 26.05.2014 at de er eiere av et eget yngelklekkeri i Farmannåga, og at planene er en direkte trussel mot anlegget. Rana JFFs uttalelse gir også uttrykk for uro for den økende og samlede virkning av den nye kraftutbyggingsbølgen som kommer på toppen av de allerede store naturinngrepene som følge av den omfattende vasskraftutbyggingen i Rana kommune.

Sametinget skriver i brev av 02.07.2014 at de har befart området som berøres av tiltaket. Under befaring ble det påvist et automatisk fredet samisk kulturminne. Informasjonen om disse finnes i Riksantikvarens database Askeladden med ID 177202. Etter planendringen opplyser Sametinget at tiltaket ikke ser ut til å påvirke kulturminne.

Statens vegvesen opplyser i brev av 26.05.2014 at avkjørselsforhold, byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnettet og kryssing eller graving langs veger må avklares med Plan- og forvaltningsseksjonen Helgeland i den videre prosessen.

Direktoratet for mineralforvaltningen (DMF) uttaler den 20.05.14 at det er ønskelig at mineralske ressurser registreres og vurderes i plan- og prosjektsammenhengen av eventuell bygging av Farmannåga kraftverk. DMF anbefaler at søker bør innhente en enkel utredning fra en erfaren ressursgeolog.

Tore Juliussen er grunneier med fallrett i området og skriver i brev av 25.05.14 at han er bekymret for kraftutbyggings påvirkning på sjørreten og sjørøyas mulighet for vandring opp i elva. Juliussen driver gård og turisme ved det planlagte utløpet av elva og mener hans livsgrunnlag vil bli truet ved søkers utbyggingsplaner. Han påpeker også at det er stor lokal motstand mot kraftutbygging i området.

Tore Juliussen, grunneier, skriver i brev av 22.12.14 om planendringen at det vil bli en katastrofe for han som driver turistnæring i området. Han er også bekymret for virkningene for sjørøye og sjørret, og han er derfor mot en eventuell utbygging av Farmannåga kraftverk.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 7,6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-2014) har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVE mener at det planlagte kraftverket kan være et positivt bidrag til lokal verdiskapning, og det vil gi grunneiere, søker, kommunen og staten inntekter. Utbyggingen vil gi økt fornybar energiproduksjon på ca. 7,6 GWh/år. Ulempene ved utbygging knytter seg hovedsakelig til reduksjonen i vannføringen og bygging av rørgata som gir negative inngrep i naturmiljøet. Konsekvensene for det påvirkede biologiske mangfoldet er vurdert til relativt små. Slipp av minstevannføring vil opprettholde noe av elvens verdi for landskapsopplevelsen og fuktmiljø i og langs elva. NVE har ellers lagt vekt på konsekvensene for reindrift og mener at det er nødvendig med et samarbeid mellom søker og reinbeitedistriktet både i planleggings- og byggefase ved en ev. konsesjon. Etter vårt syn er ulempene begrenset til å gjelde i anleggsperioden og vi har ikke lagt avgjørende vekt på dette. Med den nye løsningen for vannvei og kraftstasjonsplassering som ble presentert i planendringen mener NVE at konsekvensene vil være akseptable, gitt at det fastsettes en helårlig minstevannføring.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser overskrider fordelene av det omsøkte tiltaket slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Farmannåga kraftverk etter ny plan. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Fylkesmannen har fremmet innsigelse til søknaden. Søknaden sendes derfor til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse med mindre innsigelsen trekkes i løpet av klageperioden.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Småkraft AS, datert 21.01.2014:

«Småkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Farmannåga i Rana kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- Bygging av Farmannåga kraftverk*
- Overføring av Dragelva til Farmannåga*

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging og drift av Farmannåga kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.»*

NVE har mottatt planendringssøknad fra Småkraft AS, datert 11.11.2014:

«Småkraft AS er søker av konsesjon for etablering av Farmannåga kraftverk. Det ble gjennomført synfaring med høringspartene i juni i år. I den forbindelse kom det frem flere forhold som bør tilpasses i konsesjonen.

Småkraft AS har gjort endringer og utredninger slik at konsesjonssøknaden for Farmannåga kraftverk tilpasses og endres på følgende punkter:

- Inntak flyttes opp til kote ca. 260*
- Overføring av Dragelva fjernes*
- Vannveiens plassering i terrenget endres*
- Fjerner behovet for synlig vannvei*
- Stasjonsplassering flyttes slik at vannet tilbakeføres i elva»*

Farmannåga kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Revidert Hovedalternativ	Opprinnelig søknad med overføring av Dragelva
Nedbørfelt	km ²	5,2	7,1
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	19,3	25,1
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	113,3	111,3
Middelvannføring	m ³ /s	0,61	0,79
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,08	0,10
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,026	0,034
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,002	0,002
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	260	245
Avløp	moh.	10	3
Lengde på berørt elvestrekning	m	1600	1600
Brutto fallhøyde	m	250	242
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,56	0,56
Slukeevne, maks	m ³ /s	1,48	1,8
Minste driftsvannføring	m ³ /s	0,04	0,09
Planlagt minstevannføring, sommer	m ³ /s	0,03	0,03
Planlagt minstevannføring, vinter	m ³ /s	0,0	0,0
Tilløpsrør, diameter	mm	800	1000
Tilløpsrør, lengde	m	2200	2100+350
Installert effekt, maks	MW	3,075	3,6
Brukstid	timer	2900	2900
MAGASIN			
Magasinvolument	mill. m ³	-	-
HRV	moh.	245	245
LRV	moh.	244,8	244,8
PRODUKSJON			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh		4,2
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh		6,3
Produksjon, årlig middel	GWh	7,6	10,6
ØKONOMI			
Utbyggingskostnad	mill.kr		36,5
Utbyggingspris	kr/kWh		3,5

Farmannåga kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR			
Ytelse		MVA	4,3
Spenning		kV	6,6
TRANSFORMATOR			
Ytelse		MVA	4,3
Omsetning		kV/kV	6,6/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)			
Lengde		km	16,1
Nominell spenning		kV	22
			Jordkabel

Om søker

Småkraft AS er etablert for å finansiere, bygge ut og drive små kraftverk inntil 10 MW sammen med grunneiere. Grunneierne vil beholde eiendomsretten til fallet. Målet til Småkraft AS er å bygge ut en produksjonskapasitet på 1,5 TWh/år innen 2020. Tiltakshaver har inngått avtale med samtlige grunn- og fallrettseierne i elva om utvikling og utbygging, samt samarbeid om utbygging og drift av Farmannåga kraftverk.

Beskrivelse av området

Farmannåga ligger på sørsiden av Sørfjorden, en arm av Sjona i Rana kommune i Nordland. Ca. 300 m oppstrøms utløpet i fjorden løper Farmannåga sammen med en elv med opphav i flere elver og bekker østover, blant annet fra Snølibekken, Høglibekken, Laskbekken og Innerelva. Fra samløpet og ned til fjorden heter elva Aurelva. Utløpet i Sørfjorden ligger ved Stigauren, ca. 24 km øst for tettstedet Nesna og ca. 6 km vest for tettstedet Utskarpen. Årsnedbøren i prosjektområdet ligger opp mot 2000 mm (NVE-atlas). Tregrensen ligger på ca 350-400 moh.

Elva går gjennom et landskap som består av snaufjell i øvre deler og dominans av blandingskog og myr i nedre deler. Elva varierer mellom strie og moderate stryk og fosser, og følger en markert v-dal med bekkeløfter og steinknauser. Mellom planlagt inntak og riksveien er det få tekniske inngrep og elva er lite synlig, men i nedre del av prosjektområdet ved fjorden er elva mer synlig, med omkringliggende gårder, kraftlinjer og fylkesvei, i tillegg til lokale veier og bruer.

Teknisk plan

Planbeskrivelsen omfatter som nevnt bare det alternativet som ble presentert i planendringssøknaden.

Overføringer

Det er ikke planlagt overføringer i den nye planendringssøknaden.

Inntak

Kraftverksinntaket er planlagt på kote 260 med en lav gravitasjonsdam med om lag 2-3 meters høyde, med fritt overløp og ca. 10 meter lengde. På dammens nordside etableres det et inntaksarrangement. For å begrense omfanget av konstruksjonen, vil en i størst mulig grad grave/sprengne ut nødvendig volum bak dammen i stedet for å økning av høyden.

Ved å flytte inntaket opp til kote 260, medfører det at vannveien på strekningen fra inntak ned til hovedveien følger terrenget på en mer naturlig måte og i stor grad går i ett med terrenget. Denne løsningen unngår det vanskelige terrenget ved tidligere foreslått inntak.

Vannvei

Vannveien vil bestå av nedgravde rør. Ved å flytte inntaket opp kan vannveien flyttes inn på skuldra av elva, og en unngår noen utfordrende partier med lite fall og knauser. Total lengde hovedvannvei blir ca. 2100 m. Fra planlagt inntak og til kote 150 ved riksvei 17 (RV 17), vil vannveien gå i et terreng med blandingskog og områder med plantefelt (gran). Det blir nødvendig med hogst og sprengning langs rørtraseen. Røret vil bli gravd ned langs eksisterende vei der det er hensiktsmessig på de nedre partier. I søknaden oppgis det at behovet for store skjæringer forsvinner, naturlige slukter vil bli brukt, og passering av liten bekk kan tas på et punkt hvor det ikke er noen kløft.

Kraftstasjon

Kraftstasjon er planlagt plassert på løsmasser/morene på kote 10 ved samløp med østre vassdrag, rett ved den eksisterende damkonstruksjonen til vanninntaket for klekkeriet. Dammen fungerer i dag som et naturlig vandringshinder. Stasjonen er planlagt med grunnflate på ca. 100 m². I tillegg blir det avsatt areal til parkeringsplass og den vil bli utformet etter Småkrafts standardmal, men med naturlige tilpasninger til stedet. Totalt beslaglegges et areal på ca. 500 m². Det planlegges en peltonturbin med effekt på 3,075 MW.

Nettilknytning

Det er planlagt en ca. 500 m lang jordkabel i rørtraseen fra kraftstasjonen til påkoblingspunkt som ligger sørvest for kraftstasjonsbygning. Helgelands Kraft AS er netteier/områdekonsesjonær, og er orientert om planene. Trafokapasiteten i Sjona kraftverk må styrkes. Kostnadsbildet og fordelingen med andre planlagte kraftverk er ikke avklart ennå.

Veier

Fra RV 17 og til inntaket er det planlagt permanent skogsbilvei langs rørtraseen.

Massetak og deponi

Det vil ikke være behov for permanent masse-tak/deponi utenfor anleggsområdet da prosjektet er planlagt å ha massebalanse.

Arealbruk

Det er planlagt ca. 70 daa i midlertidig arealbruk og ca. 15 daa permanente inngrep i Farmannåga. Arealbruken omfatter inntaksområde, vannvei, riggområde, permanent vei, midlertidig vei, kraftstasjonsområde og nettilknytning.

Kjøremønster og drift av kraftverket

Kraftverket får ingen reguleringskapasitet og kjøres etter tilsigsforholdene ved inntaket. Blir tilløpet mindre enn turbinen kan utnytte, er det forutsatt at vannet slippes forbi. Det er planlagt slipping av minstevannføring om sommeren.

Forholdet til offentlige planer

Fylkesvise planer for småkraftverk

Nordland fylkeskommune har utarbeidet ”Regional plan om små vannkraftverk i Nordland”. Planens kapittel 2 angir strategier og retningslinjer. Tiltaket ligger innenfor vannområde Ranfjorden, og er markert som et område med stor verdi for reindrift og mulighet for verdifull bekkekløft

Kommuneplan

I kommuneplanens arealdel for området er det meste av prosjektområdet i LNF - område sone 1 der spredt bebyggelse ikke er tillatt. I nedre del av prosjektområdet og ved kraftstasjonen er det LNF sone 2. det vil si at spredt bebyggelse kan tillates.

Samlet plan (SP)

Prosjektet er ikke behandlet i Samlet plan for vassdrag.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet i forhold til verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Hele utbyggingsprosjektet blir liggende like utenfor det som i dag er INON-område. Tiltaket vil medføre at 2,1 km² INON-områder som ligger i sone 1 får redusert status til sone 2, mens 1,26 km² INON-områder som ligger i sone 2 faller bort som INON område.

Nasjonale laksevassdrag

Tiltaket berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Andre verneområder

Det er ingen vernede områder eller planlagt vernede områder i prosjektets influensområde.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 10.06.14 sammen med representanter for søkeren, kommunen, jeger- og fiskerforening, og grunneier. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

Den opprinnelige søknaden ble sendt på høring og de viktigste endringene fra denne søknaden er fjerning av overføringen, flytting av inntaket noe opp, endret vannvei og endret plassering for kraftstasjon flyttet til utløpet av Farmannåga.

NVE har mottatt følgende kommentarer til den opprinnelige søknaden av 29.01.2014:

Rana kommune skriver i brev av 25.06.2014 at de ikke vil anbefale en utbygging av Farmannåga kraftverk. Hovedbegrunnelsen for dette er de negative konsekvensene tiltaket vil ha på naturverdiene i området, reindrift og landskap.

Nordland fylkeskommune skriver i brev av 16.06.2014 at de vil fraråde NVE å gi tillatelse til Farmannåga kraftverk slik det er omsøkt. Fylkesrådet ser at tiltaket vil få negative konsekvenser for rødlistede arter, bekkekløft og gammel barskog av middels verdi. I tillegg vil tiltaket medføre svært negative konsekvenser for reindriften. Dersom det likevel gis konsesjon, forutsetter fylkestinget at tiltaket ikke vil medføre negative konsekvenser for rødlistede arter, naturtyper, landskap og reindrift.

Fylkesmannen i Nordland skriver i brev av 22.05.2014 at Rana kommune utgjør et av de mest vannkraftutbygde områdene av Nordland, noe som har medført betydelig innvirkninger på vassdragsnaturen, friluftsliv og reindrift. Reindriften er spesielt truet med reduserte beitearealer og driftsmessige problemer. Fylkesmannen i Nordland fremmer innsigelse mot Farmannåga kraftverk, særlig med hensyn til reindriftens flyttleier og reinbeitedistriktet samlede belastning. Fylkesmannen vurderer konsekvensene for reindrift i Farmannåga som store.

Videre opplyser Fylkesmannen at den ene av flyttleiene som er berørt, er hovedflyttleie som følger langs hele Nesnahalvøyas nordside mellom vinterbeitene på kysten og sommerbeitene lenger inn i landet. Den andre flyttleia som er berørt, leder opp på Sjonfjellet langs Farmannåga. Det omsøkte tiltaket vil være i konflikt med særverdiområder/flyttleier i reindriften og vil dermed i utgangspunktet være i strid med reindriften § 22. Fylkesmannen mener også at ved vurdering av samlet belastning må legges vekt på konsekvenser som følge av andre former for inngrep, da reinbeitedistriktet allerede har store utfordringer. For biologisk mangfold tilknyttet Farmannåga er fylkesmannen enig med SWECOs vurdering om at den omsøkte kraftutbyggingen settes til middels negativ konsekvens.

Sametinget skriver i brev av 02.07.2014 at de har befart området som berøres av tiltaket. Under befaring ble det påvist et automatisk fredet samisk kulturminne

Hestmann/Strandtidene reinbeitedistrikt skriver i brev av 28.05.2014 at inngrepssituasjonen i reinbeitedistriktet medfører merarbeid som reieierne ikke har kapasitet til. Reinbeitedistriktet mener at sumvirkningene av tidligere planer og planlagte inngrep må kartlegges. I brevet uttrykker de bekymring for betydelige forstyrrelser i anleggstiden, beitetap og redusert trekk, og reinbeitedistriktet ber dermed om en reindriftnutredning.

Naturvernforbundet i Rana og omegn skriver i brev av 27.05.2014 at det må legges vekt på den samlede miljøbelastningen, jamfør naturmangfoldloven § 10. De viser til de åtte søknadene og savner en samlet vurdering da søknadene ser mer isolert på hvert inngrep. Forbundet går imot utbyggingsplanene grunnet liten lønnsomhet og ødeleggelser av lett tilgjengelig landskap.

Forum for natur og friluftsliv Nordland skriver i brev av 30.06.2014 at de er bekymret for at en kraftutbygging med liten prosentvis økning av kraftproduksjonen i kommunen skal gi en stor reduksjon i kvaliteten av naturopplevelser som er lett tilgjengelige for befolkningen. De opplyser også at nye planlagte

inngrep må ses i sammenheng med de mange eksisterende inngrep i Rana kommune. FNF Nordland mener videre at det omsøkte tiltaket vil medføre mye hogst og arealbeslag gjennom inntak, adkomstvei, nettilknytning og kraftstasjonen. De påpeker også at en eventuell realisering av Farmannåga kraftverk vil bidra til en samlet belastning på bekkekløftlokaliteter i regionen og at fuktrevende vegetasjon i den registrerte bekkekløften blir påvirket negativt og kan endre naturtypens karakter.

Rana Jeger- og Fiskerforening, Laksefiskutvalget skriver i brev av 22.05.2014 at det ligger et klekkeri for sjørretet i området der vannforsyningen til anlegget kommer fra Farmannåga. Anlegget er ikke i drift i dag, men planlegges å gjenopptas av Rana Laksefiskerforening. På bakgrunn av dette er de imot de foreliggende planer. Klekkeriet er avhengig av stabil vannforsyning og akseptabel vannkvalitet, og foreningen er bekymret for at en eventuell utbygging vil forringe dette. De påpeker også at søker foreslår å ikke slippe minstevannføring om vinteren og at det er akkurat da klekkeriet vil benytte seg av vannet. Foreningen konkluderer med at en eventuell utbygging forutsetter sikker vannforsyning og akseptabel vannkvalitet.

Rana Jeger- og fiskerforening skriver i brev av 26.05.2014 at de er eiere av et eget yngelklekkeri i Farmannåga, og at planene er en direkte trussel mot anlegget. Rana JFFs uttalelse gir også uttrykk for uro for den økende og samlede virkning av den nye kraftutbyggingsbølgen som kommer på toppen av de allerede store naturinngrepene som følger av den omfattende vasskraftutbyggingen i Rana kommune.

Statens vegvesen opplyser i brev av 26.05.2014 at avkjørselsforhold, byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnettet og kryssing eller graving langs veger må avklares med Plan- og forvaltningsseksjonen Helgeland i den videre prosessen.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) uttaler i brev den 20.05.2014 at det er ønskelig at mineralske ressurser registreres og vurderes i plan- og prosjektsammenheng ved eventuell bygging av Farmannåga kraftverk. De opplyser også at det er en mangel på oppmerksomhet rundt mineralske ressurser rundt kraftutbyggingsprosjekter. DMF anbefaler at geologiske ressurser blir utredningstema også ved mindre kraftverksprosjekter og at søker bør innhente en enkel utredning fra en erfaren ressursgeolog.

Tore Juliussen er grunneier med fallrett i området og skriver i brev av 25.05.2014 at Småkraft ikke har overholdt hans kriterier for samarbeid. Han er bekymret for kraftutbyggingens påvirkning på sjørretet og sjørøyas mulighet for vandring opp i elva. Juliussen driver gård og turisme ved det planlagte utløpet av elva og mener hans livsgrunnlag vil bli truet ved søkers utbyggingsplaner. Han påpeker også at det er stor lokal motstand mot kraftutbygging i området.

Søker har ikke kommentert høringsuttalelsene til den opprinnelige søknaden.

Tilleggsopplysninger

I forbindelse med høringsrunden og befaringen sammen med høringspartene og NVE kom det frem en del nye moment og Småkraft AS har endret planene.

«Småkraft AS har gjort endringer og utredninger slik at konsesjonssøknaden for Farmannåga kraftverk tilpasses og endres på følgende punkter:

- *Inntak flyttes opp til kote ca. 260*
- *Overføring av Dragelva fjernes*
- *Vannveiens plassering i terrenget endres*
- *Fjerner behovet for synlig vannvei*
- *Stasjonsplassering flyttes slik at vannet tilbakeføres i elva*

Inngrepene i naturen blir mer tilpasset forholdene og vannet føres tilbake til elva før utløp i sjøen. Endringene gir en positiv miljøeffekt, hvor konsekvensen går fra middels negativ til liten negativ effekt som hovedkonklusjon.»

Planendringssøknaden av 11.11.14 ble sendt på en begrenset høring til de som har uttalt seg til opprinnelig søknad. I forbindelse med høringen fikk NVE inn 3 høringsuttalelser:

Fylkesmannen i Nordland skriver i brev av 16. 01.15 at de reviderte utbyggingsplanene synes å være noe mindre konfliktfylt sammenlignet med de opprinnelige planene. Spesielt vil tilbakeføringen av vannet til opprinnelige elveløp før utløp til havet være en fordel for det akvatiske miljøet i den nederste delen av elva. Det er også fordelaktig at den nye omsøkte plassering av inntaket på kote 260 muliggjør at rørgata vil kunne gå klar av bekkekløftlokaliteten og den eldre barskogen. Videre påpeker fylkesmannen at når det gjelder reindriftsinteressene vil tiltaket fortsatt gripe inn i flyttleier og viktige beiteområder for rein, og det mangler fortsatt utredning av tiltakets konsekvenser for reindrift og beskrivelse av avbøtende tiltak.

Fylkesmannen har vurdert planendringene i forhold til reindriftsinteressene, og kan ikke se at planendringene gir grunn til å endre standpunkt som fremgår av fylkesmannens høringsuttalelse og innsigelse av 22.05.2014.

Sametinget skriver i brev av 12.01.15 at de nye planendringene ikke berører det registrerte kulturminnet (ID 177202) i området.

Tore Juliussen, grunneier, skriver i brev av 22.12.14 at det vil bli en katastrofe for han som driver turistnæring i området. Han er også bekymret for virkningene for sjørøye og sjørørret, og han er derfor mot en eventuell utbygging av Farmannåga kraftverk.

NVE har gjengitt søkers kommentarer til høringsuttalelsene med planendringen i sin helhet:

« Småkraft AS sine kommentarer til Fylkesmannen i Nordland:

Småkraft beklager at Fylkesmannen opprettholder sin innsigelse til søknaden også etter planendringen. Men vi ser positivt på at Fylkesmannen synes de reviderte planene er mindre konfliktfylte i forhold til de opprinnelige planene. Spesielt gjelder dette for hekkekløftene, den eldre barskogen, det akvatiske miljøet og at vannet tilbakeføres det opprinnelige elveløpet før utløpet til havet.

Når det gjelder reindriften vil vi være i tett dialog med reinbeitedistriktet for å skåne reinen mest mulig i anleggsperioden. Etter planendringen vil et mindre område av beiteområde/ flyttleia bli berørt i og med at overføringen av Dragelva faller bort. Rør i dagen tas bort og det vil ikke være tekniske inngrep som vil hindre reinens ferdsel etter at anleggsperioden er slutt. I tillegg er det allerede betydelig inngrep i form av landbruksdrift, bolig- og fritidsbebyggelse i nedre del av influensområdet til prosjektet.

Småkraft AS sine kommentarer til Rana Jeger- og fiskeforening:

Småkraft AS vil presisere at i planendringen er stasjonen flyttet opp til kote 10 ved vandringshinder og i nærheten av den eksisterende damkonstruksjonen til vanninntaket for klekkeriet. Vannet fra stasjonen skal tilbakeføres elven slik at vannmengden i elven blir opprettholdt som før utbyggingen ved inntaket til klekkeriet. Dette vil det bli lagt høyde for i detaljplanene av kraftverksplasseringen.

Småkraft AS sine kommentarer til Forum for Natur- og friluftsliv i Nordland:

Småkraft AS viser til planendringen og svar på uttalelser gitt Rana Jeger- og Fiskeforening, Fylkesmannen og Nordland Fylkeskommune.

Småkraft AS sine kommentarer til Nordland fylkeskommune:

I forhold til planendringene vil prosjektet nå være mindre konfliktfylt. Spesielt gjelder dette for bekkekløftene, den eldre barskogen, det akvatiske miljøet og mindre inngrep i reinens beiteområde/flyttleie i og med at overføringen faller bort og hele rørgaten graves ned. I tillegg vil vannet tilbakeføres det opprinnelige elveløpet før utløpet til fjorden og deltaområdet vil dermed opprettholdes. Det vil ellers bli opprettet kontakt med reindriftsnæringen for en god dialog og samarbeid gjennom hele byggeperioden.

Småkraft AS sine kommentarer til Hestmannen/Strandtindene Reinbeitedistrikt sin uttalelse:

Småkraft vil gjennomføre eventuelle møter med reinbeitedistriktet dersom det blir gitt konsesjon og samarbeide tett med distriktet i anleggsfasen. Når det gjelder en eventuell gjennomføring av en reindriftsutredning, er det opp til NVE å kreve dette. Småkraft AS har fulgt de retningslinjer og krav som settes til utredningen av søknaden og denne er godkjent av NVE.

Småkraft AS sine kommentarer til Naturvernforbundet i Rana og omegn sin uttalelse:

Vi registrerer at Naturvernforbundet går imot alle prosjektene og begrunner dette først og fremst med stor og uakseptabel reduksjon i kvaliteten av naturopplevelsene. Småkraft AS viser til planendringen der den samlede konsekvensen for biologisk mangfold går ned fra middels til liten negativ konsekvens.

Når det gjelder kraftoverskuddet vil vi si følgende:

Stortinget har vedtatt at Norge skal inngå i en felles el-sertifikatordning med Sverige for å øke produksjonen av fornybar energi. Ordningen trådte i kraft den 1. januar 2012 og skal gjøre det mer lønnsomt å produsere strøm fra fornybare kilder som f.eks. vind, vann og sol.

Norge og Sverige er på god vei til å nå målet om 26,4 TWh ny kraftproduksjon innen utgangen av 2020, og det er et tett samarbeid mellom myndigheter i Norge og Sverige om driften av el-sertifikatsystemet. Innen utgangen av 2015 skal norske og svenske myndigheter gjennomføre en kontrollstasjon. Pr. i dag er det et kraftoverskudd i markedet som delvis kommer som et resultat av el-sertifikatsystemet. Det er viktig at overskuddet blir tatt i bruk på en måte som bidrar til reduserte utslipp fra fossile energikilder. Det finnes også en verden utenfor Norden og våre gode muligheter til å eksportere fornybar energi vil være med på å redusere det økende kraftoverskuddet. Balansen i dette blir bestemt av våre myndigheter, avtaler med land utenfor Norge, markedskrefter/strømpriser, klimaendringer m.m. Småkraft AS kan ikke se at det kraftoverskuddet vi har akkurat nå skal være grunnlag for å stoppe videre satsing på fornybar energi/vannkraft utbygging.

Småkraft AS sine kommentarer til Direktoratet for mineralforvaltnings uttalelse:

Småkraft AS har i søknaden utredet tema om grunnforhold og mineralske forekomster under kap. 3.3/3.4 i henhold til retningslinjer og krav fra NVE. Vi har i tillegg sjekket NGUs database.

Dersom NVE krever nærmere utredning av mineralske forekomster, vil Småkraft AS rette seg etter dette.

Småkraft AS sine kommentarer til Statens vegvesen sin uttalelse:

Dersom det blir gitt konsesjon vil vi ta kontakt med vegvesenet for å avklare avkjørselsforhold, byggegrensener og kryssing og graving langs eller nær fylkes- og riksvegnettet i forhold til vegloven.

Småkraft AS sine kommentarer til Sametingets uttalelse:

Småkraft AS tar uttalelsen til etterretning og vil ta kontakt med Sametinget dersom prosjektet får konsesjon, og vi kommer over kulturminner under graving i mark.

Småkraft AS sine kommentarer til Tore Juliussens uttalelse:

Småkraft AS har inngått avtale med alle grunneierne i prosjektet inklusiv Tore Juliussen. Det har vært flere runder med informasjon og endringsforslag av prosjektet overfor Tore Juliussen. Tore Juliussen har vært uenig i alle forslag og løsninger som har blitt presentert i ettertid av avtaleinngåelsen. Tore Juliussen viser til stor lokal motstand, men Småkraft AS har ikke registrert dette eller kan se at det er kommet inn noen flere uttalelser fra lokalbefolkningen som støtter opp under Tore Juliussen sitt utsagn.

Småkraft AS viser ellers til ny planendring. Denne løsningen medfører at de negative forhold som Tore Juliussen tar opp ikke blir gjort gjeldende. Utløpet fra kraftstasjonen blir nå plassert ovenfor gårds- og turistanlegget til Juliussen. Endringene vil ellers gi en positiv miljøeffekt hvor de totale konsekvensene for prosjektet går fra middels negativ til liten negativ konsekvens.

Småkrafts konklusjon:

Vi mener at fordelene ved en utbygging av Farmannåga kraftverk er større enn ulempene. Europa og Norge trenger mer fornybar energi! For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt muligheten og iverksetter utbygging.

Småkraft har etter 45 ferdigbygde kraftverk fått god erfaring med å rydde, revegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har fått byggeskikkpris på Oftedal Sirdal i kommune. Vi ber derfor NVE vektlegg de positive virkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 5,2 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 0,61 m³/s. Nedbørfeltet har en breandel på 0 % og sjøprosenten er relativt lav. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende vårflo, det kan også forekomme flommer om høsten. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 0,026 og 0,002 m³/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 0,08 m³/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,48 m³/s og minste driftsvannføring 0,04 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 0,03 m³/s i perioden 01.05. til 30.09. og om vinteren er det ikke forutsatt slipping av minstevannføring. Ifølge søknaden vil dette medføre at 75 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 225 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 0,03 m³/s, vil dette gi en restvannføring på ca. 0,64 m³/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 52 dager i et middels vått år. I 127 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 0,6 m³/s ved kraftstasjonen.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Farmannåga kraftverk til ca. 7,6 GWh. Byggekostnadene for planendringen er ikke oppgitt. NVE kontrollerte de fremlagte beregningene i første søknad over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger da. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Naturmangfold

Naturtyper og arter

Tiltaksområdet ble befart av SWECO i september 2007 i forbindelse med utarbeidelsen av den biologiske utredningen for Farmannåga kraftverk. Småkraft AS har også fått utført en revidert miljøkartlegging for planendringen. Rapporten er uført av Faun, Fyresdal.

I følge søknadens miljørapport er naturforholdene variert med innslag av frodige og artsrike områder i tiltaksområdet, og domineres av gammel granskog med innslag av bjørk og rogn. Øvre del av rørtrasé og inntaksområde preges av fattig vegetasjon og trivielle arter. Øverst mot fjellbandet dominerer bjørkeskog som stedvis er gammel og storvokst, og langs nedre del av Farmannåga og langs Aurelva er det oreskog og delvis flommarksskog. Det er registrert tre prioriterte naturtyper i influensområdet: Gråor-heggeskog (liten verdi) hvor deler med utforming flommarksskog, gammel barskog (middels

verdi) og store deler av Farmannåga kan karakteriseres som bekkekløft. Bekkekløftlokaliteten og forekomsten av gammel barskog er registrert som viktig (B-verdi).

Det er observert syv rødlistede dyre- og fuglearter i influensområdet. De rødlistede vanntilknyttede fugleartene fiskemåke, svartand og hettemåke, alle nært truet (NT), er observert nær utløpet av Aurelva til fjorden. Disse forventes å ikke bli berørt. Influensområdet inngår i leve- og yngleområdet til de rødlistede rovdyrene gaupe (VU - sårbar) og jerv (EN - sterkt truet). Det er kjent at oter (VU - sårbar) har leveområde i tilknytning til Aurelva og Sjonfjorden. Farmannåga har imidlertid liten verdi for oter på grunn av lite fisk oppover i elva. Bortsett fra noe forstyrrelser i anleggsfasen vil ikke arter bli påvirket. Virkningene er derfor ikke tillagt vekt.

Det er tidligere dokumentet forekomst av lavartene gubbeskjegg og huldrelav (begge NT) og soppen gammelgranskål (NT) i området med gammel granskog, og naturgrunnlaget tilsier at det er et visst potensiale for andre krevende kryptogamarter. Farmannåga vil få økt restvannføring som følge av endringsforslaget og den samlede konsekvens for biologisk mangfold går ned fra middels til liten negativ konsekvens.

NVE støtter vurderingen som er gjort i miljørapporten og mener naturmiljøet i influensområdet til Farmannåga er av en slik verdi at de negative virkningene ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Ved å flytte inntaket opp 15 høydemeter, vil rørtraseen unngå å berøre bekkekløft og den eldre barskogen. Overføringen av Dragelva er tatt ut av prosjektet og dette gir mindre naturinngrep i tillegg til høyere restvannføring nedenfor samløpet i Farmannåga. Ved økt vannføring i elva mener NVE at bekkekløften og dens naturmiljø vil opprettholdes tilstrekkelig om det også slippes noe minstevannføring hele året for å ivareta vassdragstilknyttet liv. NVE mener også at ny plassering av vannvei medfører mindre synlighet med mindre terrenginngrep, uten tap av viktige naturtyper ved bygging av rørgate og anleggsvei.

På befaring ble NVE opplyst om at det finnes sjørret og sjørøye nederst i elva, og at dette er prioriterte arter i Nordland. Anadrom strekning er ca. 200 meter opp fra sjøen. Bestanden er liten og sårbar og avhengig av en viss vannføring for å kunne vandre opp i elva. NVE mener at ved å føre vannet tilbake øverst på den anadrome strekningen slik som nå foreslått, ved samløpet og eksisterende vandringshinder, vil vannføring nedenfor kraftverket og forholdene for fiskevandring ivaretas. Dersom det settes krav om omløpsventil i kraftverket er NVE av den oppfatning at virkningene for anadrom fisk er små.

Jeger- og fiskerforeningen har uttrykt bekymring for at en utbygging uten minstevannføring om vinteren vil skape konflikt med klekkeriet som planlegger å gjenoppta sin yngelproduksjon, da det er akkurat i disse perioder klekkeriet er kritisk avhengig av ferskvannstilførsel. I planendringen er overføringen av Dragelva fjernet, og NVE mener at dette sammen med eventuell pålagt minstevannføring vil gi rikelig vanntilførsel ved en eventuell oppstart av klekkeriet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot relevante paragrafer i naturmangfoldloven. I NVEs vurdering av søknaden om Farmannåga kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 16.06.14. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og

for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jmfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Farmannåga kraftverk finnes det varierte naturforhold med innslag av frodige og artsrike områder. En eventuell utbygging av Farmannåga vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap/friluftsliv/brukerinteresser

Prosjektområdet tilhører landskapsregion "Fjordbygdene i Nordland og Troms", en region som kjennetegnes av fjorder med typiske halvøyer som stikker ut mot havet. Prosjektområdet ligger på en typisk halvøy som passer godt inn i beskrivelsen av regionen. Farmannåga er lite synlig fra området rundt, sett bort fra utløpet av Aurelva som er synlig fra fjorden. Spesielt ovenfor riksveien ligger elva skjult i terrenget. I nedre del av vassdraget er det både vei og bebyggelse. Sør for prosjektområdet er det INON-områder i sone 1 og sone 2. Det er en kraftlinje på tvers av vassdraget i dette området, rett sør for riksveien som begrenser utbredelsen av INON-områder i dag.

Polarsirkelen friluftsråd har kartlagt og verdisatt alt areal i Rana kommune. Det er ingen spesielle avmerkinger i det aktuelle området. Friluftaktiviteten i prosjektområdet er i første rekke knyttet til området helt nede ved utløpet av elva ved fjorden, samt båtliv på fjorden. Dette har sammenheng med at det er relativt bratt og vanskelig framkommelig langs Farmannåga. En av grunneierne driver en campingplass i området med tur- og fiskemuligheter knyttet til nedre deler av elva.

NVE registrer at mange av høringspartene har uttrykt bekymring for hvordan det omsøkte tiltaket vil påvirke landskapet og landskapsopplevelsen. NVE merker seg også ulempene knyttet til tur- og fiskemuligheter i nedre del av elva ved en realisering av prosjektet, men med nye planer vil disse i realiteten ikke bli berørt.

NVE mener at bekkeløfta og det varierte terrenget kan sies å ha lokal betydning i området rundt Farmannåga. Endret trasé for rørgate reduserer etter vårt syn de negative virkningene for Farmannågas verdi som landskapselement ved at en nå i stor grad unngår vanskelig terreng for vannveien. NVE mener at ved tilbakeføring av vannet som skissert i planendringen vil tiltaket ha akseptable konsekvenser for landskapet og opprettholde tur- og fiskemuligheter.

Reindrift

Reindrift har stor betydning i samisk og lokal sammenheng når det kommer til økonomi, sysselsetting og kultur. I dag blir tap av beitearealer, forstyrrelser og sperring av trekk- og flyttleier i forbindelse med arealinngrep sett på som noen av de største truslene mot reindriftnæringen.

Det omsøkte tiltaket ligger i Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt (distrikt 23) i Nordland. Dette er et område på tilsammen 2578 km² med et øvre reintall på 1500 dyr i vårflokk. Områdene over Sjonhagen benyttes som både vår-, høst- og høstvinterbeite under flytting til/fra vinterbeiteområdene. I søknaden kommer det frem at en realisering av prosjektet innebærer midlertidig beslag av noe beiteareal ved bygging av vei og vannvei. Inntaksområdet blir liggende i et område som benyttes som

trekklei for rein. Trekkleia som går sør for riksveien vil ikke bli påvirket av tiltaket med unntak i anleggsperioden. Det forventes at de største problemene i forhold til reindrift vil være i tilknytning til anleggsperioden som følge av en god del støy fra kjøretøy og maskiner, sammen med økt menneskelig aktivitet enn normalt i området. Dette vil kunne medføre at reinen vil benytte beitemulighetene i dette området mindre i denne perioden (ca. 1,5 år).

Fylkesmannen i Nordland har i sin høringsuttalelse opplyst om at området er et flerfunksjonsområde som har kvalitetsbeite gjennom hele vekstsesongen avhengig av snøforhold og beiteframvekst fra sjøen og opp mot fjellet. På grunn av at det er et helårsdistrikt blir skadevirkningene særlig omfattende. Området er relativt vanskelig tilgjengelig da det er bratt og mye flog. De traseene som finnes for å komme opp og ned fjellet, er dermed svært verdifulle både for beitebruken og i arbeidet med flytting av rein. Det omsøkte tiltaket vil være i konflikt med særverdiområder/flyttleier i reindriften og i utgangspunktet i strid med reindriftsloven slik Fylkesmannen vurderer det.

Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt har i sin høringsuttalelse frarådet at det gis konsesjon til Farmannåga kraftverk. De henviser til at tiltaket vil berøre særverdiene for reindriften. Reindriftsforvaltningen mener tiltaket vil ha stor negativ konsekvens for reindriften, og henstiller om at samlet belastning for distriktet må tillegges vesentlig vekt i NVEs avgjørelse.

NVE mener en utbygging av Farmannåga kraftverk vil berøre reindriftsarealer og gi forstyrrelser, men særlig i anleggsfasen. Rørgata vil krysse flyttleia i område med riksvei og kraftlinje, og etter vårt syn vil en nedgravd rørgate her ikke sperre flyttleia slik at reindriftsloven § 22 kommer til anvendelse. Flyttleie langs øvre del av Farmannåga blir i liten grad berørt. Ved etablering av en adkomstvei inn i området må en økt menneskelig ferdsel påregnes, men NVE mener at denne veien kan stenges med bom og gjøres til kjøresterk del av terrenget. Med en god dialog mellom søker og reinbeitedistriktet i forkant og under utarbeidelse av detaljplaner kan konfliktnivået reduseres til et akseptabelt nivå. Med et samarbeid mellom søker og reinbeitedistriktet både i planleggings- og byggefase ved en ev. konsesjon mener NVE at virkningene for reinbeitedistriktet ikke er av avgjørende betydning.

Kulturminner

Det er ingen kjente vassdragstilknyttede kulturminner langs Farmannåga. Ned mot Saltvika går det en liten bekk som tidligere har blitt benyttet til å drive kvern, men bortsett fra en kvernstein er det ingen synlige rester av dette i dag.

Sametinget registrerte et freda kulturminne i juni 2014 (ID 177202), og opplyser videre at med de nye planene vil ikke dette kulturminne bli berørt.

NVE vil påpeke at standardvilkårene vil inneholde krav om varsling dersom en støter på dette i anleggsfase.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

I søknaden kommer det frem at vanntemperaturen på berørt strekning får en marginal senkning vinterstid og marginal økning sommerstid. Prinsipielt vil det bli tidligere islegging vinter, men da kraftverket er kystnært, vil endringene i forhold til dagens situasjon bli relativt liten. Tiltaket vil få ubetydelig til liten negativ konsekvens for vanntemperatur, isforhold og lokalklima og NVE kan ikke se at en eventuell bygging av Farmannåga kraftverk vil ha særlig betydning for temaet.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Farnannåga kraftverk vil gi 7,6 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som normal for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Farnannåga kraftverk styrke næringsgrunlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning. Prosjektet vil medføre middels positive konsekvenser for samfunnet i form av leveranser og sysselsetting i anleggsperioden (ca. 1 år), inntekter til stat, kommune og eiere, samt et positivt bidrag til kraftsituasjonen.

Samlet belastning

NVE skal i sine vurderinger ta hensyn til den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen utgjør konsekvensene av flere vannkraftanlegg og andre vassdragsinngrep innenfor et geografisk avgrenset område. Selv om det enkelte prosjektet kan ha begrensede virkninger for miljøet og andre brukerinteresser, kan de samlede virkningene av mange slike inngrep bli store.

I Rana kommune er det allerede gjennomført og omsøkt en rekke kraftverksutbygginger. Dette gjelder både større kraftverk med tilhørende reguleringsmagasiner og overføringer, samt småkraftverk. NVE mener at det ikke bør gis konsesjoner til småkraftverk i de gjenværende vassdragene som har stor verdi, og som vil medføre en stor negativ konsekvens. Dette gjelder for biologisk mangfold, men også for andre allmenne interesser. Ytterligere utbygginger må derfor vurderes nøye i hvert enkelt tilfelle, før eventuelle nye konsesjoner gis.

NVE har merket seg at kraftverket ikke ligger nær andre utbygginger og vil i liten grad ha virkninger som strekker seg utover influensområdet til utbyggingen. Derfor vil vår vurdering til temaet samlet belastning i denne søknaden ikke være særlig relevant av den grunn.

Oppsummering

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 7,6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVE mener at det planlagte kraftverket kan være et positivt bidrag til lokal verdiskapning, og det vil gi grunneiere, søker, kommunen og staten inntekter. Utbyggingen vil gi økt fornybar energiproduksjon på ca. 7,6 GWh/år. Ulempene ved utbygging knytter seg hovedsakelig til reduksjonen i vannføringen og bygging av rørgata som gir negative inngrep i naturmiljøet. Konsekvensene for det påvirkede biologiske mangfoldet er vurdert til relativt små. Slipp av minstevannføring vil opprettholde noe av elvens verdi for landskapsopplevelsen og fuktmiljø i og langs elva. NVE har ellers lagt vekt på konsekvensene for reindrift og mener at det er nødvendig med et samarbeid mellom søker og

reinbeitedistriktet både i planleggings- og byggefase ved en ev. konsesjon. Med den nye løsningen for vannvei og kraftstasjonsplassering som ble presentert i planendringen mener NVE at konsekvensene for allmenne interesser vil være akseptable, gitt at det fastsettes en helårlig minstevannføring.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser overskrider fordelene av det omsøkte tiltaket slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Farmannåga kraftverk på nærmere fastsatte vilkår.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Småkraft AS har framlagt planer om å koble kraftverket til eksisterende distribusjonsnett via en om lag 500 meter lang jordkabel i rørtraseen. Påkoblingspunkt ligger sørvest for kraftstasjonsbygning.

Innenfor sin områdekonsesjon skal områdekonsesjonær fremlegge planer for ny nettilknytning og ev. forsterkning for kommune, fylkeskommune, fylkesmann og andre berørte for uttalelse. Ved uenighet om løsninger kan områdekonsesjonær legge saken frem for NVE som da vil behandle saken som en anleggskonsesjon.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

HelgelandsKraft er områdekonsesjonær. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom Småkraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjennelse, jamfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanddirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Andre merknader

Småkraft AS må innhente nødvendige tillatelser fra Vegvesenet for etablering og bruk av avkjørsler.

Innsigelse

Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelse mot tiltaket i Farmannåga med hensyn på reindrift, da tiltaket griper inn i flyttlei og beiteområder for rein.

NVE har hatt kontakt med fylkesmannen pr. telefon der det ble diskutert mulige avbøtende tiltak for å imøtekomme innsigelsen ved en eventuell konsesjon. Fylkesmannen velger å ikke trekke sin innsigelse og har ikke sett behov for et innsigelsesmøte.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	m ³ /s	0,61
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,08
5-persentil sommer	m ³ /s	0,026
5-persentil vinter	m ³ /s	0,002
Maksimal slukeevne	m ³ /s	1,48
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	225
Minste driftsvannføring	m ³ /s	0,04

Det er i søknaden forslått å slippe en minstevannføring på 30 l/s om sommeren og ingen slipp av minstevannføring om vinteren. NVE mener at ut fra hensyn til biologisk mangfold og landskapshensyn så skal det være minstevannføring i Farmannåga hele året. Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 30 l/s om sommeren og 10 l/s om vinteren. Samlet produksjon kan da bli på ca. 0,1 GWh/år mindre, dvs. ca. 7,6 GWh/år, basert på oppgitt energiekvivalent og brutto tap av vann.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

For å unngå stranding av fisk i Farmannåga skal det installeres omløpsventil med kapasitet på minimum 50 % av maksimal slukeevne. Ved vannforbruk i kraftverket mindre enn omløpsventilens kapasitet skal omløpsventilen åpne for vannmengden som går gjennom turbinen ved utfall. Omløpsventilen skal fungere slik at vannføringen nedstrøms kraftverket reduseres over så lang tid at fisk ikke strander. Omløpsventilen kobles til kraftverkets styringssystem og testes ut med hensyn til funksjonalitet før kraftverket settes i ordinær drift. Dokumentasjon på at utstyret fungerer etter hensikten skal legges frem for NVEs miljøtilsyn.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet «Forholdet til energiloven».

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Valg av alternativ	Revidert alternativ datert 11.11.14, se kartvedlegg.
Inntak	Inntak på kote 260. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Vannvei skal være nedgravd.

Kraftstasjon	Søknaden oppgir kraftstasjon på kote 10. Eksakt plassering avklares i detaljplanen, men det skal ikke trekkes lenger ned slik at anadrom strekning påvirkes.
Største slukeevne	Søknaden oppgir 1,48 m ³ /s
Minste driftsvannføring	0,04 m ³ /s
Installert effekt	Søknaden oppgir 3,075 MW.
Antall turbiner/turbintype	1 Pelton
Vei	Som vist på kart. Vei til inntak stenges med bom og gjøres til kjøresterk del av terrenget.
Annet	Småkraft AS skal involvere reinbeitedistriktet ved utarbeidelse av planer og gjennomføring av anleggsvirksomhet med sikte på å begrense ulempene for distriktet.

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg

Kart

